

Burgerenergiecollectieven werken aan weerbare samenleving

De bijna 700 energiecoöperaties in Nederland realiseerden afgelopen jaar 10% meer zonvermogen, startten 23 warmteprojecten en werken aan nieuw coöperatief windvermogen. Tegelijk vlakt de groei van het aantal projecten af. Ondertussen spelen de coöperaties, samen met een groeiend aantal bewonersinitiatieven, een belangrijke rol in de weerbaarheid van onze samenleving. Zij professionaliseren steeds verder, helpen huishoudens met energie besparen en ondersteunen bij energiearmoede. Ook richten zij zich op maatschappelijke thema's zoals opleiding of natuurherstel.

De elfde [Lokale Energie Monitor](#) van Klimaatstichting HIER laat zien dat de 696 lokale energiecoöperaties inmiddels stroom leveren voor een half miljoen huishoudens. Naar schatting zijn ruim 143.000 burgers lid van een energiecoöperatie. Samen met andere bewonersinitiatieven op het gebied van energie creëren deze burgerenergiecollectieven meer dan 200 banen en hebben zij meer dan 9000 vrijwilligers. Die geven de energietransitie in hun eigen buurt, dorp of gemeente vorm.

Burgerenergiecollectieven vervullen een maatschappelijke rol

Burgerenergiecollectieven professionaliseren steeds verder en werken aan steeds meer onderwerpen. Zo werkt energiecoöperatie Delta21 mee aan een plan voor een valmeer van 20km² waar waterveiligheid, duurzame energie en natuurherstel samenkomen. Bewonersinitiatieven houden zich met name bezig met besparingsactiviteiten, maar zij doen meer. Stichting Pauw uit Rotterdam spant zich bijvoorbeeld in om de zelfstandigheid van vrouwen zonder diploma te bevorderen. De vrouwen worden opgeleid tot milieucoach en helpen vervolgens wijkgenoten met energie besparen.

“Burgerenergiecollectieven werken aan gemeenschapszin en zijn een kracht in de samenleving die we hard nodig hebben in ons land” zegt Gijs Termeer, directeur van Klimaatstichting HIER. “Ze verdienen steun omdat ze onze samenleving weerbaarder maken. Door burgers te helpen met energie besparen en door eigen energie lokaal op te wekken, op te slaan en te leveren tegen een stabiele en eerlijke prijs. En door deze activiteiten te verbinden met andere maatschappelijke opgaven.”

Steeds meer energiebesparingsactiviteiten

TNO concludeert in recent onderzoek dat energiehulp, zoals coaches en fixers, leidt tot een duidelijke daling in gas- en elektriciteitsverbruik bij huishoudens. Burgerenergiecollectieven dragen daar ook aan bij. Van 437 collectieven met energiebesparingsactiviteiten zijn meest voorkomende activiteiten energiecoaching, het organiseren van informatiebijeenkomsten en informatievoorziening via een website. Daarnaast ondersteunt zo'n derde van de collectieven bewoners bij het aanvragen van subsidies. Ook richt bijna één op de drie collectieven zich op huishoudens in energiearmoede.

Stroom en warmte voor huishoudens

Sinds 2008 zijn er door 487 energiecoöperaties in totaal 1.425 coöperatieve zonprojecten gerealiseerd. In 2025 kwamen daar 66 zonneprojecten bij. Alle zonprojecten samen leveren stroom voor zo'n 160.000 huishoudens. Negatieve prijzen, hogere operationele kosten en te weinig subsidie inkomsten leiden soms tot een slechte financiële situatie voor energiecoöperaties met zonprojecten. EnergieSamen, Windunie, om | nieuwe energie en Energie Van Ons hebben een crisisteam opgericht om deze projecten te ondersteunen.

In 2025 werden geen nieuwe coöperatieve windprojecten in productie genomen. Ontwikkellocaties blijven schaars, netcongestie is een toenemend probleem en er is gebrek aan maatschappelijk en politiek draagvlak. Wel wordt komende twee à drie jaar 45,2 MW aan nieuw coöperatief windvermogen verwacht.

Inmiddels zijn 106 collectieve warmteprojecten actief, waarvan zo'n 40 als expliciet doel heeft dat bewoners mede-eigenaar worden van het warmtesysteem. Deze projecten verwachten gezamenlijk meer dan 30.000 aansluitingen te realiseren.

De Lokale Energiemonitor wordt gepresenteerd op vrijdag 20 maart 2026. Dat gebeurt tijdens de 14e editie van het evenement HIER opgewekt dat ondersteund wordt door vele partners met als hoofdsponsor Greenchoice.